

Regeringens proposition

2007/08:88

Förändringar i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamhet

Prop.
2007/08:88

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2008

Fredrik Reinfeldt

Mats Odell
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen vissa ändringar i kostnadsutjämnningssystemet för insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). För personer som har både insatsen boende och insatsen personlig assistans föreslås att endast insatsen boende ska ingå i beräkningen av standardkostnaden. Insatsen särskilt anpassad bostad föreslås utgå ur beräkningen. Vidare föreslås att bestämmelserna om utjämning för LSS-kostnader samlas i en enda lag, lagen om utjämning av kostnader för stöd och service för vissa funktionshindrade.

Regeringen gör också bedömningen att kostnadsfördelningen mellan olika LSS-insatser bör uppdateras och att vissa insatsers hantering i utjämnningen bör omdefinieras. Antalet personer med beslut enligt lagen (1993:389) om assistansersättning bör ingå i beräkningarna. Koncentrationsindex bör tas bort från standardkostnadsberäkningen, vilket samtidigt innebär en förenkling av utjämnningssystemet.

Regeringen föreslår att kommuner som till följd av förslaget får ett försämrat utfall överstigande 200 kronor per invånare har rätt till ett tillfälligt införandebidrag under 2009 motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare.

Lagen om utjämning av kostnader för stöd och service för vissa funktionshindrade föreslås träda i kraft den 1 januari 2009 då följande lagar föreslås upphävas, nämligen lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.....	6
3	Ärendet och dess beredning.....	9
4	Bakgrund	10
4.1	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	10
4.2	Lagen om assistansersättning (LASS).....	11
4.3	Beräkning av kostnadsutjämningsbidrag respektive avgift.....	12
4.3.1	Tidigare länsvisa kostnadsutjämningsystem..	12
4.3.2	Nuvarande system för kostnadsutjämning	12
5	Överväganden och förslag om kostnadsutjämnningen för LSS	13
5.1	Utgångspunkter för kostnadsutjämnningen och behovet av förändringar.....	13
5.2	Ändringar i nuvarande system	16
5.2.1	Bestämmelser om utjämning för LSS-kostnader samlas i en lag	16
5.2.2	Beräkning av standardkostnad avseende boende.....	16
5.2.3	Uppdatering och justering av underlaget för beräkningarna	17
6	Införandebidrag	20
7	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	21
8	Uppföljning och utvärdering.....	21
9	Ekonomiska konsekvenser.....	22
10	Författningskommentar.....	22
10.1	Förslaget till lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.....	22
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.....	23
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Utjämning av kommunernas LSS-kostnader (SOU 2007:62)	24
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet Utjämning av LSS-kostnader (SOU 2007:62).....	29
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	34
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008.....	35

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade,
2. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (1993:389) om assistansersättning.

Beräkning av bidrag och avgifter

2 § För varje kommun beräknas en standardkostnad för

1. insatser enligt 9 § 2–8 och 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
2. bostad med särskild service för vuxna, och
3. den ersättning varje kommun betalar till Försäkringskassan enligt 20 § lagen (1993:389) om assistansersättning.

Om en person har beviljats både insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans och insatsen bostad med särskild service för vuxna, ska endast sistnämnda insats ingå i beräkningen.

Med standardkostnad avses en för varje kommun beräknad teoretisk kostnad för de insatser och den ersättning som anges i första stycket.

3 § En kommun vars standardkostnad per invånare överstiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare har rätt till ett bidrag som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före det år bidraget ska lämnas (utjämningsåret).

En kommun vars standardkostnad per invånare understiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare ska betala en avgift som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före utjämningsåret.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om beräkningen av bidraget och avgiften.

4 § Bidrag och avgifter beräknas på grundval av den indelning av kommuner som gäller vid början av utjämningsåret.

5 § Skatteverket beslutar senast den 20 januari under utjämningsåret preliminärt om bidrag respektive avgift för varje kommun.

En kommun får senast den 15 februari under utjämningsåret till Skatteverket påtala brister och oriktiga uppgifter i underlaget för beslutet.

Skatteverket fastställer bidrag respektive avgift för varje kommun senast den 15 april under utjämningsåret.

6 § Bidrag och avgift ska betalas respektive avräknas i samband med och på motsvarande sätt som vid utbetalning av kommunalskattemedel enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Överklagande

7 § Skatteverkets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Vid prövningen av ett beslut enligt 5 § tredje stycket får sådana fel och brister i underlaget för beslutet som har påtalats först efter den tidpunkt som anges i 5 § andra stycket, beaktas endast om det finns synnerliga skäl.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

2. Genom lagen upphävs

a) lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och

b) lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

3. De upphävda lagarna gäller fortfarande i fråga om bidrag och avgifter för år 2008 och tidigare år.

4. En kommun vars bidrag minskar eller avgift ökar med mer än 200 kronor per invånare år 2008 enligt de lagar som upphävs genom denna lag jämfört med en kommuns bidrag respektive avgift enligt 2–4 §§ om dessa bestämmelser skulle ha gällt för år 2008, har rätt till ett tillfälligt införandebidrag under år 2009 motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Prop. 2007/08:88

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Det som sägs i denna paragraf om kommun och kommunalskattemedel tillämpas också i fråga om landsting och landstingsskattemedel samt kommuns begravningsavgiftsmedel. I fråga om slutavräkning av begravningsavgiftsmedel gäller dock i stället bestämmelserna i sjätte stycket.

En kommun har rätt att under visst år (beskattningsåret) av staten uppbära preliminära kommunalskattemedel med ett belopp som motsvarar produkten av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna i kommunen enligt Skatteverkets beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt (skatteunderlaget) året före beskattningsåret, den skattesats som har beslutats för beskattningsåret och de uppräkningsfaktorer enligt tredje stycket som har fastställts senast i september året före beskattningsåret. En kommun har också rätt att under visst år (avgiftsåret) av staten uppbära fastighetsavgiftsmedel med belopp som motsvarar vad kommunen haft rätt att uppbära i sådana medel närmast föregående år med justering för skillnaden mellan de sammanlagda fastighetsavgifterna i kommunen enligt Skatteverkets beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen vid årlig taxering året före avgiftsåret och motsvarande summa andra året före avgiftsåret.

Senast i september varje år ska regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, fastställa två uppräkningsfaktorer som ska svara mot den uppskattade procentuella förändringen av skatteunderlaget i riket. Den ena ska avse förändringen mellan andra och första året före beskattningsåret. Den andra ska avse förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret. Under år då riksdagsval hålls i september, får regeringen dock ändra redan fastställda uppräkningsfaktorer. Detta ska ske senast en vecka efter att regeringen avlämnat budgetpropositionen.

Innan Skatteverket betalar ut kommunalskattemedel och fastighetsavgiftsmedel till kommunerna ska avräkning och tillägg för bidrag göras en enligt 19 § lagen

Innan Skatteverket betalar ut kommunalskattemedel och fastighetsavgiftsmedel till kommunerna ska avräkning och tillägg för bidrag göras enligt 19 § lagen

¹ Lagen omtryckt 1973:437. Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:191.

² Senaste lydelse 2007:1414.

(2004:773) om kommunal-ekonomisk utjämning. *Vidare ska avräkning göras enligt 6 § lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 16 kap. 8 § skattebetalningslagen (1997:483) samt tillägg göras för bidrag enligt 6 § lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.* Det belopp som framkommer ska betalas ut med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte ska medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, ska utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalningen ska grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari, februari och mars grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, ska den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i april eller, om det är fråga om ett större belopp, fördelas på utbetalningarna i april, maj och juni månader.

En slutavräkning av kommunalskattemedlen ska ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Därvid ska en kommun som inte ingår i ett landsting behandlas som om den även utgjorde ett landsting. Produkten av skatteunderlaget enligt den taxeringen och den skattesats som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga kommunalskattemedlen. Om summan av dessa överstiger summan av de preliminära kommunalskattemedlen enligt andra stycket ska skillnaden betalas ut till kommunerna med ett enhetligt

(2004:773) om kommunal-ekonomisk utjämning och 6 § lagen (2008:000) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. *Vidare ska avräkning göras enligt 16 kap. 8 § skattebetalningslagen (1997:483).* Det belopp som framkommer ska betalas ut med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte ska medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, ska utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalningen ska grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari, februari och mars grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, ska den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i april eller, om det är fråga om ett större belopp, fördelas på utbetalningarna i april, maj och juni månader.

belopp per invånare den 1 november året före beskattningsåret. I motsatt fall ska skillnaden återbetalas av kommunerna med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november året före beskattningsåret. Utbetalning eller återbetalning ska göras i januari andra året efter beskattningsåret.

En slutavräkning av kommunens begravningsavgiftsmedel ska ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Produkten av skatteunderlaget enligt den taxeringen och den avgiftssats för begravningsavgiften som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga begravningsavgiftsmedlen. Om dessa överstiger de preliminära begravningsavgiftsmedlen enligt andra stycket ska skillnaden betalas ut till kommunen. I motsatt fall ska skillnaden återbetalas av kommunen. Utbetalning eller återbetalning ska göras i januari andra året efter beskattningsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Regeringen tillkallade i januari 2006 en särskild utredare med uppgift att följa upp och se över det nationella kostnadsutjämnningssystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), (dir. 2006:15).

Utredningen hade i uppdrag att bedöma om målet med systemet uppnått, dvs. att ge alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS. Utredningen skulle också undersöka hur tidseftersläpningen, kommunernas påverkan på beräkningsunderlaget och kvaliteten i uppgiftslämnandet inverkar på resultatet. Slutligen skulle utredningen även undersöka möjligheter till förenklingar av systemet som samtidigt innebär att påverkbarheten minskar.

Utredningen överlämnade i september 2007 betänkandet Utjämnning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag (SOU 2007:62). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissutfallet samt remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2007/7472).

Lagrådet

Lagförslagen i propositionen tillhör det område som normalt bör granskas av Lagrådet. Regeringen har emellertid inte inhämtat Lagrådets yttrande över lagförslagen eftersom dessa kan anses vara av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets yttrande skulle sakna betydelse. Härvid har följande beaktats.

Förslaget till lag om utjämnning av kostnader för stöd och service för vissa funktionshindrade utgör endast en sammanslagning av lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Dessa lagar har varit föremål för Lagrådets granskning.

Det föreslås endast mindre ändringar i de bestämmelser som överförs till den föreslagna lagen: I 2 § av förslaget har hänvisningen till 9 § 9 LSS som innefattar såväl bostad med särskild service för vuxna som särskilt anpassad bostad ersatts med uttrycket bostad med särskild service för vuxna (se avsnitt 5.2.2). Vidare har i 2 § förslaget införts ett nytt andra stycke jämfört med de nuvarande bestämmelserna (se avsnitt 5.2.2). Övergångsbestämmelserna har utformats efter förebild i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämnning som varit föremål för Lagrådets granskning. Bestämmelsen om det tillfälliga införandebidraget är ny.

Den föreslagna ändringen i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. utgör endast en följdändring.

4.1 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Den 1 januari 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i kraft. I samband med detta upphörde lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m.fl. (omsorgslagen) att gälla. Omsorgslagen gav främst personer med utvecklingsstörning rätt till stöd- och hjälpinsatser. Ansvaret för insatserna enligt omsorgslagen åvilade landstingen men i samband med lagändringen övertog kommunerna ansvaret och kostnaderna för stöd och service till funktionshindrade. Landstingen ansvarar dock fortfarande för insatsen rådgivning och personligt stöd. Kommuner och landsting kan enligt 17 § andra stycket LSS sluta avtal om en annan ansvarsfördelning och det har också skett i några län avseende råd och stöd.

LSS utgör en väsentlig del av den handikappreform som riksdagen beslutade om 1993 (prop. 1992/93:159, bet. 1992/93:SoU19, rskr. 1992/93:321). Syftet med LSS är i första hand att ge personer med omfattande funktionshinder en starkare ställning i samhället. Enligt 1 § kan insatser beviljas till personer med:

1. utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom eller
3. andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service.

De personer som tillhör de tre personkretsgrupperna som anges i 1 § har enligt 7 § rätt till stöd och service om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om detta behov inte tillgodoses på annat sätt. Att en person får insatser enligt LSS innebär inte att personens möjligheter att få insatser enligt andra lagar, framför allt socialtjänstlagen (2001:453), begränsas. Insatser enligt LSS ska endast ges om personer som har rätt till dem begär det (8 §).

Insatserna för stöd och service enligt 9 § LSS är:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora varaktiga funktionshinder,
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av ekonomiskt stöd inte täcks av assistansersättningen enligt lagen (1993:389) om assistansersättning,
3. ledsagarservice,
4. biträde av kontaktperson,
5. avlösarservice i hemmet,

6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,
7. korttidstillsyn för skolgång över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,
8. boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,
9. bostad och särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

I det följande beskrivs de insatser för vilka förändringar föreslås när det gäller deras hantering i utjämnningssystemet för LSS-kostnader.

För att ha rätt till insatsen personlig assistans krävs att personen har vissa grundläggande hjälpbehov utöver att personen ska ha stora och varaktiga funktionshinder (9 a §). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insatsen för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

I 9 § regleras även vuxnas rätt till bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad. I regeringens proposition Stöd och service till vissa funktionshindrade (prop. 1992/93:159) anges att en bostad enligt denna punkt kan utformas på olika sätt. Tre huvudformer kan dock urskiljas. Med *servicebostad* avses en fullvärdig bostad med god tillgänglighet där omfattande service och vård ges dygnet runt. Bostaden upplåts på sedvanligt sätt. Servicehus är beteckning för en anläggning som har flera servicebostäder, visst fast basstöd för hela anläggningen samt gemensamma utrymmen för service och gemenskap. I en *gruppbo* ska finnas nödvändig fast kollektiv bemanning som i huvudsak ska täcka de boendes hela stödbehov. Gruppboen är tänkt för den som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Antalet boende i en gruppbo bör vara litet. En *särskilt anpassad bostad* är en vanlig bostad med viss grundanpassning. Bostaden har ingen fast bemanning.

Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre, sjukhem, hem för vård eller boende (HVB), familjehem för vuxna och liknande insatser är inte insatser enligt LSS utan beviljas som bistånd enligt socialtjänstlagen.

4.2 Lagen om assistansersättning (LASS)

Den statliga assistansersättningen regleras i lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS). Assistansersättningen är ett bidrag inom socialförsäkringen för att bekosta personlig assistans enligt 9 § 2 LSS.

Med personlig assistans menas ett personligt utformat stöd. Den som beviljas assistansersättning har ett mycket stort inflytande över vem eller vilka som ska ge den personliga assistansen, när den ska lämnas och vem som ska ha arbetsgivaransvaret för assistenten (kommun, brukar-köoperativ, enskilt företag eller den ersättningsberättigade själv).

Enligt 2 § LASS handläggs frågor om assistansersättning av Försäkringskassan.

En förutsättning för att erhålla assistansersättning är att personen i fråga omfattas av personkretsen enligt 1 § LSS och har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i den dagliga livsföringen under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan (3 § LASS).

Tidigare gavs assistansersättning enbart till personer yngre än 65 år, men sedan den 1 januari 2001 gäller att assistansersättning även kan ges till personer äldre än 65 år i de fall assistans beviljats till den enskilde innan denne fyllt 65 år. Insatsen får dock inte utökas även om behoven växer. Däremot kan personen i fråga ansöka om bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) till de ökade behoven i form av t.ex. hemtjänst.

Assistansersättning lämnas med ett schablonbelopp per timme och betalas i regel inte ut för tid då den ersättningsberättigade vårdas på sjukhus eller vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet. Ersättning lämnas inte heller till person som bor i en gruppbostad eftersom det i en sådan bostad finns en fast kollektiv bemanning och behovet därmed tillgodoses på annat sätt (4 §).

Kommunerna har kostnadsansvaret för de första 20 timmarna personlig assistans per vecka medan staten har kostnadsansvaret för de överskjutande timmarna (19 §). Utöver kostnadsansvaret för de första 20 timmarna har kommunerna även kostnader för behov av utökad assistans vid t.ex. sjukdom.

4.3 Beräkning av kostnadsutjämningsbidrag respektive avgift

4.3.1 Tidigare länsvisa kostnadsutjämningsystem

I och med införandet av LSS överfördes huvudmannaskapet för bl.a. omsorgen om personer med utvecklingsstörning från landstingen till kommunerna. Huvudmannaskapsförändringen för omsorgsverksamheten genomfördes successivt under perioden 1991–1996 och den ekonomiska regleringen skedde genom att landstinget sänkte skattesatsen och kommunerna höjde skattesatsen i motsvarande mån. För att inte enskilda kommuner skulle drabbas fanns det mellankommunala utjämningsystem för att utjämna kommunernas kostnader inom respektive län. Dessa system har avvecklats i samband med att det nationella systemet infördes. År 2006 hade samtliga mellankommunala utjämningsystem upphört.

4.3.2 Nuvarande system för kostnadsutjämnings

För att inte enskilda kommuner skulle drabbas av höga kostnader infördes ett nationellt kostnadsutjämningsystem för kommunerna den 1 mars 2004. I lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade regleras bidragen till kommunerna och i lagen (2003:886) om utjämningsavgift till kommuner för kostnader enligt lagen

(1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade regleras Prop. 2007/08:88 avgifterna.

I ett första steg beräknas en kostnad per kommun som utgår från antalet verkställda beslut om LSS-insatser per insatstyp multiplicerad med en nationell genomsnittskostnad per insats. Produkterna summeras och till den erhållna summan adderas kommunens ersättning till Försäkringskassan för de 20 första timmarna enligt LASS.

I steg 2 och 3 multipliceras denna kostnad med ett koncentrations- och ett personalkostnadsindex.

De för kommunerna sålunda beräknade kostnaderna räknas därefter upp till bidrags- och avgiftsårets nivå med hjälp av den av regeringen prognostiserade förändringen av nettoprisindex.

Den slutliga kostnaden divideras sedan med antalet invånare, vilket ger kommunens standardkostnad.

En kommun vars standardkostnad per invånare överstiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare har rätt till ett bidrag som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före det år bidraget ska lämnas (utjämningsåret).

En kommun vars standardkostnad per invånare understiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare ska betala en avgift som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före utjämningsåret.

5 Överväganden och förslag om kostnadsutjämningen för LSS

5.1 Utgångspunkter för kostnadsutjämningen och behovet av förändringar

Regeringens bedömning: Det nuvarande utjämningsystemet för LSS-kostnader bör behållas, dock med vissa justeringar för att uppnå en bättre träffsäkerhet.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte redovisat någon bedömning i denna del. Innebörden av utredningens förslag i övrigt överensstämmer dock med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting* konstaterar att det inte längre är meningsfullt att söka efter några strukturella samband utan att man får acceptera att systemet även fortsättningsvis kommer att utjämna efter av kommunerna inrapporterade uppgifter.

Flertalet av de kommuner som svarat har varit positiva till utredningens förslag.

Partille kommun pekar på att det saknas incitament till kostnadseffektivitet och *Karlsborgs kommun* vill att ett belöningsystem för kostnadseffektiva kommuner införs. Flera kommuner, bl. a. *Norbergs*, *Södertälje* och *Vaxholms kommuner* pekar på att tidseftersläpningen i systemet bör undvikas och åtgärdas. *Knivsta* och *Partille kommuner* ser

helst att man så snart som möjligt inför utredningens alternativ till utjämning som baseras på en beräkning av ett utvecklingsindex för att minska påverkbarheten. *Borås kommun* anser att påverkbarheten ökar med de införda ändringarna och *Växjö kommun* pekar på att påverkbarheten fortfarande finns i systemet.

Kommunförbundet Skåne anser att det nuvarande systemet för LSS-utjämning inte uppfyller de grundkrav man kan ställa på ett nationellt utjämningssystem varför det bör ersättas med ett statligt finansierat system. Flera kommuner, bl.a. *Bromölla*, *Perstorps*, och *Östra Göinge kommuner* instämmer med *Kommunförbundet Skånes* yttrande. *Trosa kommun* avstyrker då man menar att ett utjämningssystem bör utgå från opåverkbara faktorer.

Ett flertal remissinstanser framför åsikten att staten bör ta över huvudmannaskapet och finansieringen för LSS.

Skälen för regeringens bedömning

Bakgrund

En grundprincip i det ordinarie systemet för kommunalekonomisk kostnadsutjämning är att de faktorer som ligger till grund för utjämningsberäkningarna ska vara opåverkbara från kommunens sida samtidigt som de ska ta hänsyn till de strukturella skillnader mellan kommuner som finns i de olika verksamheterna. Faktorerna ska både kunna beakta skillnader i behov av de kommunala tjänsterna och skillnader i kostnader för att tillgodose dessa behov. Denna princip har visat sig svår att följa i utjämningsystemet för LSS-verksamheten. Genom att verksamheten tidigare låg inom landstingens ansvar och ofta var koncentrerad till större enheter blev fördelningen mellan kommunerna inom länen ojämn. Dessa ojämnheter har sedan legat kvar. Till följd härav har utjämningen inte ansetts kunna utgå från strukturella skillnader i kommunernas befolkning. Utjämningen har i stället byggts på beslut som kommunen har fattat och de redovisade kostnaderna för kommunernas verksamhet, vilka inte är opåverkbara. Det finns därför skäl att söka bestämma opåverkbara faktorer till grund för utjämningen.

Behovet av förändringar

I utredningens uppdrag ingick att analysera om det finns för kommunerna opåverkbara faktorer som kan ligga till grund för utjämningen av LSS-kostnader. Därför undersöktes det om det gick att använda uppgifter från socialförsäkringssystemen, som inte baseras på kommunala beslut. Utredningen prövade olika alternativa underlag till beräkningarna, såsom sjuk- och aktivitetsersättning, handikappersättning, vårdbidrag samt en eller flera kombinationer av dem. Eftersom dessa ersättningar och bidrag beslutas av Försäkringskassan är de opåverkbara för kommunerna. Det visade sig emellertid att dessa ersättningar och bidrag saknade statistiskt samband med funktionsnedsättning som berättigar till stöd- och serviceinsatser enligt LSS. Endast vårdbidraget uppvisade ett svagt samband med andelen barn och ungdomar med LSS-insatser.

Att kombinera vårdbidraget med andra socialförsäkringar som sjuk- eller aktivitetsersättning respektive handikappersättningen ger ingen större förbättring, eftersom sambandet med kostnaderna för LSS- eller LASS-verksamheten är i det närmaste obefintligt. Utredningen drog därför slutsatsen att ersättningar från socialförsäkringen inte kan ligga till grund för utjämningen av de kommunala kostnaderna för LSS- eller LASS-verksamheten.

Utredningen prövade också ett alternativ som i korthet innebär att det för varje kommun beräknas en standardkostnad genom att kommunens kostnad för LSS-verksamheten multipliceras med ett utvecklingsindex som förändras med en årlig negativ eller positiv procentsats. Procentsatsen relateras till verksamhetens omfattning i kommunen. Metoden bedömdes dock inte kunna genomföras i nuläget eftersom det inte finns tillräckligt med historiskt underlag. Utredningen undersökte också möjligheten att begränsa beräkningen till de standardkostnader som har de största kostnadsvariationerna mellan kommunerna, dvs. boende för vuxna, daglig verksamhet och personlig assistans enligt LSS och LASS. Denna förenklade lösning skulle innebära en viss begränsning av påverkbarheten men bedömdes ändå inte vara tillräcklig för att motivera att utjämningsberäkningen förändras.

Sammantaget bedömer regeringen att det i dagsläget inte finns ett opåverkbart alternativ med tillräcklig träffsäkerhet för att ersätta den nuvarande beräkningen i utjämnningssystemet för LSS-kostnader. Det finns inte heller i dagsläget underlag för att, som några kommuner efterlyst, förbättra incitamenten för kostnadseffektiviseringar eller förkorta eftersläpningseffekten i systemet. Det nuvarande systemet bör därför behållas men justeras för att förbättra träffsäkerheten.

Huvudmannaskapet

Flera remissinstanser har framfört att staten bör överta huvudmannaskapet för och finansieringen av LSS. I den pågående LSS-kommitténs uppdrag ingår att utifrån olika perspektiv analysera för- och nackdelar med tänkbara huvudmannaskap för LSS (dir. 2006:68). Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2008. Det finns inte anledning att föregripa resultatet av kommitténs arbete.

5.2.1 Bestämmelser om utjämning för LSS-kostnader samlas i en lag

Regeringens förslag: Utjämningen för LSS-kostnader ska regleras i en enda lag.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Flens kommun* är positiv till förslaget. Ingen annan remissinstans har yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning reglerar både inkomstutjämning och kostnadsutjämning. När det gäller kostnadsutjämningen finns i lagen bestämmelser om såväl kostnadsutjämningsbidrag som kostnadsutjämningsavgift. Det är en fördel att lagbestämmelser om utjämnings-systemen finns samlade i ett fåtal lagar. Efter förebild i lagen om kommunalekonomisk utjämning bör därför bestämmelserna om utjämning för LSS-kostnader samlas i en enda lag.

5.2.2 Beräkning av standardkostnad avseende boende

Regeringens förslag: I insatsen enligt 9 § 9 LSS, särskilt anpassad bostad och bostad med särskild service för vuxna, ska inte längre personer boende i särskilt anpassad bostad ingå i beräkningen av standardkostnaden.

För personer som har både insatsen bostad med särskild service för vuxna och insatsen personlig assistans ska endast den förstnämnda av insatserna ingå i beräkningen av standardkostnaden.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De statliga myndigheterna har enbart haft mindre synpunkter på förslagen. *Socialstyrelsen* pekar på att förslaget om att slopa dubbelberäkningen av individer med personlig assistans och boende med särskild service inte innebär att individer inte kan ansöka om båda dessa insatser. Flertalet av kommunerna tillstyrker förslagen. *Gullspångs kommun* anser att borttagandet av särskilt anpassad bostad kan leda till ett ”fyrkantigare system”. *Simrishamns* och *Tomelilla kommuner* vill inte att anpassad bostad tas bort ur beräkningen.

Skälen för regeringens förslag*Insatser enligt 9 § 9 LSS*

Insatser enligt 9 § 9 LSS rymmer såväl bostad med särskild service för vuxna som särskilt anpassad bostad för vuxna. Av de totalt drygt 20 000 personerna med insats enligt 9 § 9 LSS bor drygt 500 personer i ca 100 kommuner i särskilt anpassad bostad.

Skillnaden mellan de båda boendetyperna är att det i insatsen bostad med särskild service för vuxna ingår fast personal medan särskilt anpassat boende innebär att boendet anpassats till individens behov.

Avsaknaden på kravet om personal i den sistnämnda boendetyper gör att kostnaden kan antas vara avsevärt lägre. I det nuvarande systemet hanteras dock de båda insatserna på samma sätt och ersätts med en standardkostnad på 650 000 kronor per insats. Detta innebär enligt utredningen att kostnaden för anpassad bostad blir orimligt hög jämfört med det verkliga förhållandet. Regeringen föreslår därför att insatsen särskilt anpassad bostad för vuxna utgår ur standardkostnadsberäkningen.

Dubbelräkningar tas bort

I den insatsstatistik som utgör underlag för utjämningsberäkningarna 2007 hade ca 90 kommuner tillsammans drygt 170 personer med både insatserna personlig assistans enligt LSS och bostad med särskild service. I nuvarande utjämning ger denna dubbelräkning för berörda kommuner ett bidrag till den grundläggande standardkostnaden på över 1,2 miljoner kronor per person och år. Det är rimligt att endast en av dessa insatser ingår i beräkningen av standardkostnaden. Med övriga föreslagna förändringar anser regeringen att det ligger närmast till hands att dessa personer i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamhet endast beräknas efter insatskostnaden för boende med särskild service då personlig assistans i första hand är tänkt som en insats i hemmet.

5.2.3 Uppdatering och justering av underlaget för beräkningarna

Regeringens bedömning: Vid beräkningen av en kommuns standardkostnad bör kostnadsfördelningen mellan olika LSS-insatser uppdateras.

Vissa LSS-insatser bör omdefinieras i beräkningarna enligt följande:

- Både antalet personer med personlig assistans enligt LSS och personlig assistans enligt LASS bör ingå i beräkningarna.
- En omräkning av personalkostnadsindex bör göras.
- Koncentrationsindex bör utgå ur beräkningarna.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De kommuner som svarat har överlag varit positiva och tillstyrker utredningens förslag. Flera kommuner, bl.a. *Laholms* och *Vaggeryds kommuner*, önskar en årlig uppdatering av personalkostnadsindexet medan *Höganäs kommun* i stället vill ta bort indexet. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att utredningens förslag förbättrar systemet. Flera kommuner, bl.a. *Kungsbacka*, *Sundbybergs* och *Åre kommuner* vill inte att koncentrationsindexet tas bort.

Flera kommuner, bl.a. *Järfälla*, *Kumla* och *Lidingö kommuner*, framhåller att det är positivt att även insatser enligt LASS tas med i beräkningen av personlig assistans. *Lycksele kommun* pekar på att den enbart har insatser av personlig assistans enligt LASS och att den föreslagna förändringen är positiv för kommunen.

Handikappförbundens samarbetsorgan ställer sig bakom de Prop. 2007/08:88 förändringar som föreslagits.

Skälen för regeringens bedömning

Ändring av beräkning för genomsnittskostnader för LSS-insatser

För varje typ av insats enligt LSS beräknas i den nuvarande kostnadsutjämningen en riksgenomsnittlig kostnad baserad på kommunernas redovisning av nettokostnaderna för fyra grupper av LSS-insatser i det av Statistiska centralbyrån sammanställda räkenskaps-sammandraget för kommunerna, nämligen boende, daglig verksamhet, personlig assistans samt övriga insatser. För att kunna beräkna en kostnad för övriga insatser används riktvärden för att fördela kostnaderna. Dessa riktvärden baseras på det underlag som redovisades i betänkandet Utjämning av LSS-kostnader (SOU 2002:103). För att uppnå en bättre kostnadsfördelning som är mer aktuell och grundad på ett bredare underlag avser regeringen att i stället använda de av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) framtagna s.k. handikappnycklarna avseende 2005. Handikappnycklarna har tagits fram i ett gemensamt projekt mellan ett 80-tal kommuner och SKL och syftar till att samordna och kvalitetssäkra rapportering samt att erbjuda ett sätt att jämföra kommunernas handikappkostnader. Handikappnycklarna underlättar för kommunerna att rapportera in sina kostnader på samma sätt vilket leder till en mer korrekt kostnadsbild av insatserna. Nyckeltalen räknas om till samma nivå som det kommunala räkenskapssammandragets riksnivå för 2005 och värdena avrundas till närmaste 5 procentenheter.

Från räkenskapssammandraget för 2005 finns en uppdelning av kostnaderna på boende för vuxna, barn och barn i familjehem, men eftersom det är första gången uppgifterna begärts in är uppgifterna i dagsläget osäkra. På sikt bör dock genomsnittskostnaderna för boende kunna fastställas med ledning av uppgifter från räkenskaps-sammandraget.

Personlig assistans enligt LASS tas med i beräkningen

Den genomsnittskostnad som tillämpas för personlig assistans i LSS-utjämningen är mycket hög. De i räkenskapssammandraget redovisade kostnaderna för personlig assistans har ökat kraftigt sedan 2001 samtidigt som antalet personer med personlig assistans enligt LSS har minskat. Det gör att genomsnittskostnaden per insats under perioden 2001–2006 har ökat med ca 130 procent. Vilka faktorer som ligger bakom den höga kostnadsnivån och kostnadsutvecklingen för personlig assistans ingår i LSS-kommitténs uppdrag att utreda (dir 2004:107, 2006:68).

I den genomsnittskostnad som tillämpas för personlig assistans i LSS-utjämningen i dag ingår både kostnader för personlig assistans enligt LSS och de kostnader kommunerna har enligt LASS. De totala kostnaderna i utjämningen sätts dock endast i relation till antalet personer med personlig assistans enligt LSS. Antalet personer med LASS-beslut var den 1 oktober 2006 ca 14 000, dvs. nära fyra gånger fler än de drygt 3 650 personer som har personlig assistans enligt LSS.

Att kommuner kan ha kostnader för personer med insatser enligt LASS beror dels på att den statliga ersättningen avser endast att täcka det antal timmar som överstiger 20 per vecka enligt Försäkringskassans beslut, dels på det kommunala basansvaret som innebär att kommunerna står för kostnader vid privata assistenters sjukdom, tillfällig utökning m.m. Eftersom dessa kostnader tas med i beräkningen men inte insatser enligt LASS höjs genomsnittskostnaden för insatsen. Regeringen anser därför att den i dag tillämpade genomsnittskostnaden inte speglar den korrekta kostnaden utan att man i fortsättningen ska använda beslutade insatser och kostnader för både personlig assistans enligt LSS och enligt LASS. För att beräkna fördelningen av genomsnittskostnaden för personlig assistans ska SKL:s handikappnycklar användas. Detta kommer att öka träffsäkerheten i LSS-utjämnningen och bättre spegla kommunernas kostnader för personlig assistans.

Koncentrationsindex utgår ur beräkningarna.

Statistiska centralbyrån har på utredningens uppdrag undersökt om det finns stordriftsfördelar i kommunernas LSS-verksamhet. Undersökningsresultatet visar att variationen i kostnaden per insats mellan kommuner är stor, särskilt i kommuner med få insatser. Dessutom skiljer sig kostnadsbilden mellan olika LSS-insatser. Det innebär att man inte generellt kan belägga att stordriftsfördelar finns. I alternativa beräkningar som gjorts har det visat sig att koncentrationsindex inte har någon större påverkan på beräkningarna och att det i vissa fall t.o.m. försämrar träffsäkerheten för beräkningarna. Koncentrationsindex bör därför i fortsättningen inte ingå i beräkningen av kostnadsutjämnningen för LSS. Detta medför också att systemet förenklas och blir mer transparent.

Omräkning av personalkostnadsindex

I betänkandet Uppföljning av kostnadsutjämnningen för kommunernas LSS-verksamhet (SOU 2006:69) konstaterades att träffsäkerheten, dvs. överensstämmelsen mellan beräknade standardkostnader och nettokostnader två år tidigare, blir högre när personalkostnadsindex uppdateras jämfört med om ingen uppdatering av index görs. Även utredningens analyser och alternativa beräkningar pekar på att personalkostnadsindex har avgörande betydelse för att en hög träffsäkerhet ska kunna uppnås. Detta talar för att personalkostnadsindex bör uppdateras ofta. Mot en ofta återkommande uppdatering talar möjligheten för enskilda kommuner att påverka indexet, i synnerhet om garantier för en årlig uppdatering lämnas. Att inte uppdatera personalkostnadsindex, alternativt att ta bort personalkostnadsindex skulle dock försämrat träffsäkerheten för systemet. Regeringen anser därför att personalkostnadsindex bör uppdateras ofta för att hålla träffsäkerheten i systemet på en hög nivå.

Vidare pekar utredningens analyser på att personalkostnadernas andel av nettokostnaderna bör sänkas från nuvarande 86 till 85 procent. Vid beräkningen av personalkostnadsindex bör även den andel som kommunerna betalar till Försäkringskassan för privat assistans-

verksamhet sänkas från nuvarande 23 till 20 procent. Anledningen är att det ökade antalet timmar som en person med LASS beviljas i genomsnitt gör att kommunernas andel av finansieringen minskat sedan utjämnings-systemet infördes. Sammantaget bedömer regeringen att personalkostnadsindex bör uppdateras inför 2009 års beräkning för att bibehålla träffsäkerheten i systemet på en hög nivå och för att justeringarna vad avser personalkostnadens och assistansverksamhetens andel ska få genomslag.

6 Införandebidrag

Regeringens förslag: Kommuner som till följd av de förändringar i kostnadsutjämnningen som behandlas i denna proposition får en utfallsförsämring överstigande 200 kronor per invånare, ska få ett tillfälligt införandebidrag under 2009 motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ett fåtal kommuner har yttrat sig i frågan. *Gullspångs kommun* vill att införandereglererna ska gälla tre år med en tredjedels nedtrappning per år. *Markaryds kommun* vill att införandebidraget om 200 kronor per invånare ska permanentas.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna och aviserade ändringarna leder för det stora flertalet kommuner till begränsade förändringar av bidrag och avgifter varför någon motsvarande flerårig införandeperiod som när systemet infördes inte behövs. Ett tjugotal kommuner påverkas med en minskning på mer än 200 kronor per invånare och som mest drygt 430 kronor per invånare. Regeringen gör i likhet med utredningen bedömningen att de kommuner som får en avgiftshöjning eller en bidragsminskning som överstiger 200 kronor per invånare bör få ett bidrag motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare. Då förändringarna är begränsade till som mest drygt 430 kronor per invånare föreslås bidraget endast utgå under ett år, dvs. införandeåret 2009.

Regeringens förslag: Lagen ska träda i kraft den 1 januari 2009, då följande lagar ska upphöra att gälla: lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

De upphävda lagarna ska fortsätta gälla i fråga om bidrag och avgift för 2008 och tidigare år.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser har uttalat sig i frågan, *Södertälje kommun* tillstyrker förslaget. *Handikappförbundens samarbetsorgan* vill att man avvaktar LSS-kommitténs betänkande innan man inför de föreslagna ändringarna. *Statskontoret* pekar på att förslag från LSS-kommittén kan komma att medföra sådana ändringar i LSS att det kan bli nödvändigt att avvakta med genomförandet av vissa av utredningens förslag, en åsikt som delas av *Simrishamns* och *Tomelilla kommuner*.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna är angelägna. Lagen bör träda i kraft vid närmaste årsskifte. Med anledning av den nya lagen bör följande lagar upphävas: lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Lagarna bör dock fortsätta att gälla ifråga om bidrag och avgift för 2008 och tidigare år.

8 Uppföljning och utvärdering

Regeringens bedömning: Utjämningsystemet bör bli föremål för en löpande uppföljning.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser tillstyrker utredningens förslag att fortsatt uppföljning av systemet behövs.

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har föreslagit att utjämningsystemet ska bli föremål för en löpande uppföljning och utvärdering men har avstått från att lämna förslag om i vilken form eller var en sådan bör ske.

Regeringen gör också bedömningen att en uppföljning av systemet bör ske. I dag följs kostnadsutvecklingen upp i regeringens årliga skrivelse till riksdagen om utvecklingen inom den kommunala sektorn samt i en samrådsgrupp med företrädare från Sveriges Kommuner och Landsting, Regeringskansliet och berörda myndigheter som samråder kring olika frågor som uppkommer inför de årliga beräkningarna. Regeringen

kommer i avvaktan på att LSS-kommittén lämnat sitt slutbetänkande inte att ta ställning till i vilken form eller var uppföljningen bör ske. LSS-kommittén ska enligt sina direktiv (dir. 2006:68) också beakta påverkan av kostnadsutjämningen av LSS-kostnader i sitt betänkande.

Prop. 2007/08:88

9 Ekonomiska konsekvenser

Genom de föreslagna och aviserade ändringarna beräknas 22 kommuner få en bidragsminskning alternativt en avgiftshöjning på mer än 200 kronor per invånare. Som mest påverkas en kommun med drygt 430 kronor per invånare. Totalt kommer 144 kommuner att få ett förbättrat utfall med de föreslagna förändringarna. Beräkningarna baseras på det underlag som använts för 2008 års definitiva beräkning av kostnadsutjämningen för LSS.

Införandebidraget beräknas uppgå till ca 15 miljoner kronor. I övrigt är ändringarna statsfinansiellt neutrala. Det belopp med vilket bidraget till följd av införanderegler överstiger avgiften bör neutraliseras genom att anslaget 48:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med motsvarande belopp. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för 2009.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

1 §

Paragrafen överensstämmer med den nuvarande regleringen i 1 § lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 1 § lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS-utjämningslagarna). I paragrafen har dock, för tydlighets skull, även lagts till en hänvisning till lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS).

2 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.2.

I paragrafens första och andra stycke, som motsvarar 2 § första stycket LSS-utjämningslagarna, anges vilka kostnader för kommunerna som ska ingå i kostnadsutjämningen. Insatsen enligt 9 § 9 LSS rymmer såväl bostad med särskild service för vuxna som insatsen annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Till skillnad från vad som gäller i dag ska sistnämnda insats inte ingå i kostnadsutjämningen. Av andra stycket framgår att inte heller bostad med särskild service för vuxna ska ingå i beräkningen om en person har beviljats både den insatsen och insatsen

biträde av personlig assistent, eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS . Prop. 2007/08:88

En bestämmelse som motsvarar det tredje stycket återfinns i 2 § andra stycket LSS-utjämningslagarna.

3–7 §§

Paragraferna överensstämmer i sak med 3–7 §§ LSS-utjämningslagarna.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

4 §

De föreslagna ändringarna utgör endast följdändringar. Hänvisningar till LSS-utjämningslagarna har ersatts av en hänvisning till 6 § i den föreslagna lagen om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utredningen har haft regeringens uppdrag att följa upp och se över kostnadsutjämningssystemet för kommunernas LSS-verksamhet och vid behov föreslå förändringar på såväl kort som lång sikt. I direktiven anges två redovisningstidpunkter. Utredningsarbetet har därför delats upp i två delar, där del 1 redovisades i delbetänkandet Uppföljning av kostnadsutjämningen för kommunernas LSS-verksamhet (SOU 2006:69). Där föreslog vi i juni 2006 vissa förändringar på kort sikt med införande från och med januari 2007.

Del 1 omfattade bl.a. frågan om och hur personalkostnads- och koncentrationsindex skulle uppdateras inför 2007. Dessa index ska ta hänsyn till hur kostnaderna påverkas av stödets omfattning och av s.k. stordriftsfördelar i verksamheten. Inför bidrags- och avgiftsåret 2007 föreslog vi att båda indexen uppdateras till 2005 års nivå. Vi bedömde vidare att kommuner vars bidrag eller avgift, till följd av indexuppdateringen, försämras med mer än ett belopp som motsvarar 200 kronor borde ges möjlighet att söka statsbidrag från regeringen.

Regeringen beslutade den 31 augusti 2006 att uppdatera LSS-utjämningen i enlighet med utredningens förslag. I budgetpropositionen för 2007 föreslogs att det särskilda bidraget, till följd av uppdateringens effekter för vissa kommuner skulle inrättas för 2007.

Resultatet av uppföljningen

I del 2 av utredningens arbete, som presenteras i detta slutbetänkande, har kostnadsunderlag och utjämningsberäkningar för ytterligare ett och i vissa fall två år kunnat analyseras och jämföras.

Den uppföljning av kostnadsutjämningen för åren 2004–2007, som redovisas i kapitel 4, visar på betydande skillnader mellan kommuner i antalet insatser och i nettokostnader per invånare.

Kostnaderna är ojämnt fördelade mellan länen och mellan kommunerna. Kostnaderna i Jämtlands län översteg 2006 riksgenomsnittet med över 1 000 kronor per invånare samtidigt som Skånes kostnader är 650 kronor lägre per invånare än riksgenomsnittet. Under perioden har kostnaderna ökat i samtliga län men med vissa undantag något snabbare i län med låga kostnader och något långsammare i län med höga kostnader. Det finns således en tendens till att kostnadsskillnaderna mellan länen utjämnats.

Det är stora skillnader mellan kommuner i antalet personer med LSS-insatser. Vännäs kommun med 147 personer per 10 000 invånare har således mer än sex gånger fler än Ydre kommuns 23 personer per 10 000 invånare. Även om man exkluderar de kommuner med lägst och de med högst andel är variationen för övriga kommuner fortfarande mycket hög. Skillnaderna mellan kommuner i antalet insatser leder självfallet till betydande skillnader i nettokostnader per invånare mellan kommuner.

Kostnadsskillnaderna är betydligt större inom än mellan länen. I Habo kommun i Jönköpings län var nettokostnaderna drygt 600 kronor per invånare 2006. Det kan jämföras med Hedemora kommuns i Dalarnas län

på ca 6 600 kronor per invånare. Skillnaden motsvarar ett skatteuttag på närmare 4 procent (4 kronor) vid en riksgenomsnittlig skattekraft. Inom länen är det i de flesta fall samma kommuner som har högst respektive lägst kostnader från år till år.

I LSS-utjämningsen omfördelas årligen närmare 2 miljarder kronor mellan kommunerna för en verksamhet vars nettokostnader är drygt 28 miljarder kronor. Nettoomfördelningen i den kommunalekonomiska kostnadsutjämningsen är ca 5 miljarder kronor för kommunerna på verksamheter som sammantaget kostar ca 260 miljarder kronor. För landstingen omfördelas drygt 1,5 miljarder kronor inom hälso- och sjukvården vars kostnader är ca 145 miljarder kronor.

De årliga förändringarna av utfallet i kostnadsutjämningsen för LSS-verksamhet beror på att underlaget för beräkningarna uppdateras. I vårt delbetänkande konstaterades att stabiliteten varit betydligt lägre i LSS-utjämningsen jämfört med den kommunalekonomiska utjämningsen, där förändringar i de olika verksamheterna i en kommun i stor utsträckning går åt olika håll och i viss mån tar ut varandra. För många kommuner är det fråga om stora årliga förändringar i en jämförelsevis liten verksamhet. Förändringarna kan vara särskilt svåra att hantera för kommuner med liten folkmängd där en relativt liten förändring av antalet insatser kan få stora effekter på såväl kostnader som kostnadsutjämningsen. Det förefaller dock som att stabiliteten i LSS-utjämningsen ökat något sedan införandet. Antalet kommuner i förändringsintervallet +/- 250 kronor per invånare har ökat samtidigt som kommuner i förändringsintervallen +/- 500 kronor per invånare eller mer har minskat i antal.

Som utjämningsystemets mått på träffsäkerheten har vi här jämfört kommunens beräknade standardkostnad i kostnadsutjämningsen för LSS-verksamhet med kommunens redovisade nettokostnad för verksamheten två år tidigare.

För de fyra år som LSS-utjämningsen tillämpats är antalet kommuner med större avvikelser mellan standardkostnad och nettokostnad högst 2005 då ingen uppdatering av personalkostnads- och koncentrationsindex gjordes och lägst 2007 då en uppdatering till årsvärde på dessa index gjordes. Näst minst avvikelse var det 2004 då också en uppdatering av index till årsvärde gjordes. Träffsäkerheten, mätt som andel kommuner där skillnaden mellan utfallet i kostnadsutjämningsen och nettokostnad hamnar inom en felmarginal på +/- 15 procent, uppgår 2007 till drygt 90 procent. Tidigare år har träffsäkerheten varit lägre.

I uppdraget ingår att bedöma i vilken utsträckning målet med systemet uppnåtts, dvs. att ge alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS trots stora skillnader i andelen personer med LSS-insatser och kostnader för LSS-verksamhet.

Kostnadsskillnaderna mellan kommunerna före utjämningsen uppgick till över 6 500 kronor per invånare 2005. Över 30 kommuner hade en nettokostnad som översteg riksgenomsnittet med 1 000 kronor per invånare. Samtidigt hade över 40 kommuner en nettokostnad som var 1 000 kronor lägre per invånare än riksgenomsnittet.

Efter kostnadsutjämningsen, med 2007 års bidrag och avgifter, hade ingen kommun en nettokostnad som avvek från riksgenomsnittet med högst 1 000 kronor per invånare. Närmare 78 procent av kommunerna låg i intervallet +/- 250 kronor per invånare efter kostnadsutjämningsen

jämfört med 23 procent före utjämningen. För 89 procent av kommunerna minskade skillnaden gentemot riksgenomsnittet genom utjämningen. Prop. 2007/08:88
Bilaga I

Genom utjämningen reduceras skillnaden mellan kommunerna betydligt och de ekonomiska förutsättningarna blir således mer likvärdiga för det stora flertalet kommuner. Vi anser därför att målet med utjämningen i stor utsträckning har uppnåtts även om det sker med en viss tidseftersläpning.

Föreslagna förändringar i kostnadsutjämningen

Vi har diskuterat och prövat olika principiella lösningar på kostnadsutjämningen för LSS-verksamhet. Utgångspunkterna för arbetet har varit att försöka förbättra träffsäkerheten, förenkla utjämnings-systemet och att minska de enskilda kommunernas påverkbarhet på beräkningarna av bidrag och avgifter.

Parallellt med vårt utredningsarbete har LSS-kommittén uppdraget att se över lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Uppdraget har utvidgats genom tilläggsdirektiv i juni 2006 och i juni och juli 2007. Då vi lämnar våra förslag innan LSS-kommittén ska redovisa sitt uppdrag (senast den 30 juni 2008) är förutsättningarna att i våra förslag kunna ta hänsyn till de förslag LSS-kommittén lämnar således mycket begränsade. Vi har därför i våra förslag utgått från nuvarande ansvarsfördelning för LSS och LASS och nuvarande LSS-insatser.

Vi har försökt finna opåverkbara strukturella faktorer som kan användas för en kostnadsutjämning, men i likhet med tidigare utredningar inte lyckats. Det har visat sig att ersättningar från socialförsäkringen inte kan ligga till grund för utjämningen av de kommunala kostnaderna för LSS-verksamheten. Med dessa utgångspunkter har utredningen diskuterat olika modellalternativ.

Vårt förslag utgår från i nuvarande LSS-utjämning använda LSS-insatser men där vissa delar utvecklas och justeras med utgångspunkt från vad som framkommit i utredningens uppföljningsarbete. Kostnadsfördelningen mellan olika LSS-insatser uppdateras och vissa insatsernas hantering i utjämningen omdefinieras. Utredningen har följt upp denna fördelning genom att utnyttja underlag från Sveriges Kommuner och Landstings handikappnycklar avseende 2005 och som omfattar uppgifter från ca 80 kommuner. Antalet personer med LASS-beslut föreslås ingå i beräkningarna, personer som bor i särskilt anpassad bostad föreslås utgå ur beräkningen och vissa dubbelräkningar tas bort vid beräkningen av standardkostnaden. Vårt förslag att ta bort koncentrationsindex från standardkostnadsberäkningen innebär samtidigt en förenkling av utjämningsystemet.

I delbetänkandet konstaterades att träffsäkerheten blir högre när koncentrations- och personalkostnadsindex uppdateras jämfört med om ingen uppdatering av dessa index görs. De beräkningar som därefter gjorts för 2007 och inför 2008 pekar entydigt på en betydligt bättre träffsäkerhet när personalkostnadsindex uppdateras jämfört med om ingen uppdatering av detta index görs.

Våra analyser och alternativa beräkningar pekar tydligt på att personalkostnadsindex har avgörande betydelse för att en acceptabel träffsäkerhet ska kunna uppnås. Vi föreslår därför att personalkostnadsindex ska finnas kvar men att det måste räknas om med utgångspunkt från de förändringar som föreslås i övrigt

Det är viktigt att upprätthålla en hög träffsäkerhet och särskilt för mindre kommuner kan ett fåtal och t.o.m. enstaka tillkommande personer med omfattande behov av stöd och service medföra kostnader som avsevärt överstiger de genomsnittskostnader för LSS-insatserna som tillämpas i utjämningen. Utan en uppdatering ökar då skillnaderna mellan verksamhetskostnader och utjämning. Det motsatta uppkommer då personer med omfattande behov av vård och service flyttar från kommunen eller avlider.

De förändringar och uppdateringar som här föreslås innebär att också personalkostnadsindex samtidigt uppdateras, dvs. från och med 2009. Vi anser också att personalkostnadsindex bör uppdateras ofta, kanske varje år, för att en hög träffsäkerhet ska kunna upprätthållas.

Underlaget för beräkningarna av LSS-utjämningen är påverkbart eftersom det utgörs av beslut om insatser som kommunerna själva fattat och beräkningen av varje kommuns personalkostnadsindex baseras bl.a. på de kostnader för verksamheten som kommunen redovisat till SCB i räkenskapssammandraget.

Då våra förslag inte ändrar denna påverkbarhet i någon större utsträckning finns ingen grund för att föreslå att LSS-utjämningen redan 2009 överförs som en delmodell till det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Vi anser att kostnadsutjämningen för LSS, i likhet med systemet för kommunalekonomisk utjämning, bör bli föremål för en motsvarande löpande uppföljning och utvärdering.

Utfall och införanderegler

De största förändringarna i utfall beror på att antalet personer med LASS ingår i beräkningarna och att det samtidigt görs en uppdelning av kostnaderna för personlig assistans på LSS respektive LASS. Vidare påverkas ett antal kommuner av att personer boende i särskilt anpassad bostad tas bort från utjämningsberäkningarna. Uppdateringen av kostnadsfördelningen på de olika insatserna ger däremot endast upphov till begränsade omfördelningseffekter. För ett flertal kommuner dämpas dock de totala omfördelningseffekterna av att personalkostnadsindex samtidigt räknas om.

Knappt 60 procent av kommunerna får förändrade bidrag/avgifter som är mindre än 100 kronor per invånare.

Cirka 15 kommuner förlorar över 200 kronor per invånare och som mest drygt 400 kronor per invånare. Närmare 36 kommuner får en förbättring med över 200 kronor per invånare och som mest över 900 kronor per invånare.

För det stora flertalet kommuner leder vårt förslag till begränsade förändringar av bidrag och avgifter varför någon motsvarande införandeperiod som när systemet infördes inte behövs. Vi anser att de kommuner som får en avgiftshöjning eller en bidragsminskning till följd av de

föreslagna förändringarna som överstiger 200 kronor per invånare bör få ett bidrag motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare och bidraget bör endast utgå under införandeåret 2009. Om de föreslagna förändringarna införts 2007 har kostnaderna för införandereglererna beräknats till ca 20 miljoner kronor.

Prop. 2007/08:88

Bilaga 1

Författningskonsekvenser

Våra förslag föranleder ändringar i LSS-utjämningslagarna och ändringar i LSS-utjämningsförordningen. Vi föreslår att de två lagarna sammanförs till en lag, lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009, samtidigt som nuvarande LSS-utjämningslagar föreslås upphävas.

Andra utjämningsalternativ

Utredningen redovisar också två andra möjliga lösningar på kostnadsutjämnningen. Ett av dessa alternativ utgår också från antalet LSS-insatser, men beräkningarna av standardkostnaderna begränsas till att enbart omfatta de insatser där kostnadsskillnaderna mellan kommunerna är störst och i störst behov av utjämning.

Det tredje alternativet avser att inte bygga på antalet LSS-insatser utan på andra och för kommunerna opåverkbara faktorer som ska kunna beakta skillnader i verksamhetens omfattning i utgångsläget och hur denna beräknas förändras. Denna lösning är dock mindre lämplig att tillämpa redan 2009 utan först i ett längre tidsperspektiv på minst 5 års sikt och då längre erfarenheter av förändringstakten av antalet personer med LSS-insatser och kostnader i kommuner med olika mycket LSS-verksamhet kan dokumenteras ytterligare.

Förslag till lag om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om utjämningsbidrag och utjämningsavgifter för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (1993:389) om assistansersättning.

Beräkning av bidrag och avgifter

2 § För varje kommun beräknas en standardkostnad för

1. insatser enligt 9 § 2–8 och 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
2. bostad med särskild service för vuxna, och
3. den ersättning varje kommun betalar till Försäkringskassan enligt 20 § lagen (1993:389) om assistansersättning.

Om en person har beviljats både insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans och insatsen bostad med särskild service för vuxna skall endast sistnämnda insats ingå i beräkningen.

Med standardkostnad avses en för varje kommun beräknad teoretisk kostnad för de verksamheter och den ersättning som anges i första stycket.

3 § En kommun vars standardkostnad per invånare överstiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare har rätt till ett bidrag som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före det år bidraget skall lämnas (utjämningsåret).

En kommun vars standardkostnad per invånare understiger den för landet genomsnittliga standardkostnaden per invånare skall betala en avgift som motsvarar mellanskillnaden, multiplicerad med antalet invånare i kommunen den 1 november året före utjämningsåret.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om beräkningen av bidraget och avgiften.

4 § Bidrag och avgifter beräknas på grundval av den indelning av kommuner som gäller vid början av utjämningsåret.

Hur bidrag och avgifter fastställs

5 § Skatteverket beslutar senast den 20 januari under utjämningsåret preliminärt om bidrag respektive avgifter för varje kommun.

En kommun får senast den 15 februari under utjämningsåret till Skatteverket påtala brister och oriktiga uppgifter i underlaget för beslutet.

Skatteverket fastställer bidrag respektive avgifter för varje kommun senast den 15 april under utjämningsåret.

Utbetalning och betalning

6 § Bidrag och avgifter skall betalas respektive avräknas i samband med och på motsvarande sätt som vid utbetalning av kommunalskattemedel enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Överklagande

7 § Skatteverkets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Vid prövningen av ett beslut enligt 5 § tredje stycket får sådana fel och brister i underlaget för beslutet som har påtalats först efter den tidpunkt som anges i 5 § andra stycket, beaktas endast om det finns synnerliga skäl.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Genom lagen upphävs

a) lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och

b) lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

2. De upphävda lagarna gäller fortfarande i fråga om bidrag och avgifter för år 2008 och tidigare år.

3. En kommun vars bidrag eller avgift år 2008 minskar respektive ökar med mer än 200 kronor per invånare enligt de lagar som upphävs genom denna lag jämfört med en kommuns bidrag respektive avgift enligt 2–4 §§ om dessa bestämmelser skulle ha gällt för år 2008, har rätt till ett tillfälligt införandebidrag under år 2009 motsvarande det belopp som överstiger 200 kronor per invånare.

Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.³

Prop. 2007/08:88
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §⁴

Det som sägs i denna paragraf om kommun och kommunalskattemedel tillämpas också i fråga om landsting och landstingsskattemedel samt kommuns begravningsavgiftsmedel. I fråga om slutavräkning av begravningsavgiftsmedel gäller dock i stället bestämmelserna i sjätte stycket.

En kommun har rätt att under visst år (beskattningsåret) av staten uppbära preliminära kommunalskattemedel med ett belopp som motsvarar produkten av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna i kommunen enligt Skatteverkets beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt (skatteunderlaget) året före beskattningsåret, den skattesats som har beslutats för beskattningsåret och de uppräkningsfaktorer enligt tredje stycket som har fastställts senast i september året före beskattningsåret.

Senast i september varje år skall regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, fastställa två uppräkningsfaktorer som skall svara mot den uppskattade procentuella förändringen av skatteunderlaget i riket. Den ena skall avse förändringen mellan andra och första året före beskattningsåret. Den andra skall avse förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret. Under år då riksdagsval hålls i september, får regeringen dock ändra redan fastställda uppräkningsfaktorer. Detta skall ske senast en vecka efter att regeringen avlämnat budgetpropositionen.

Innan Skatteverket betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna skall avräkning och tillägg för bidrag göras enligt 19 § lagen (2004:773) om kommunal-ekonomisk utjämning. Vidare skall avräkning göras enligt 6 § lagen (2003:886) om utjämningsavgift för kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 16 kap. 8 § skattebetalningslagen (1997:483)

Innan Skatteverket betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna skall avräkning och tillägg för bidrag göras enligt 19 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och 6 § lagen (2008:000) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. Vidare skall avräkning göras enligt 16 kap. 8 § skattebetalningslagen

³ Lagen omtryckt 1973:437. Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:191.

⁴ Senaste lydelse 2004:774.

samt tillägg göras för bidrag enligt 6 § lagen (2003:887) om utjämningsbidrag till kommuner för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det belopp som framkommer skall betalas ut med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämfställs med allmän helgdag inte skall medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari, februari och mars grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i april eller, om det är fråga om ett större belopp, fördelas på utbetalningarna i april, maj och juni månader.

(1997:483). Det belopp som framkommer skall betalas ut med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämfställs med allmän helgdag inte skall medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari, februari och mars grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i april eller, om det är fråga om ett större belopp, fördelas på utbetalningarna i april, maj och juni månader.

En slutavräkning av kommunalskattemedlen skall ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Därvid skall en kommun som inte ingår i ett landsting behandlas som om den även utgjorde ett landsting. Produkten av skatteunderlaget enligt den taxeringen och den skattesats som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga kommunalskattemedlen. Om summan av dessa överstiger summan av de preliminära kommunalskattemedlen enligt andra stycket skall skillnaden betalas ut till kommunerna med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november året före beskattningsåret. I motsatt fall skall skillnaden återbetalas av kommunerna med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november året före beskattningsåret. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari andra året efter beskattningsåret.

En slutavräkning av kommunens begravningsavgiftsmedel skall ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Produkten av skatteunderlaget enligt den taxeringen och den avgiftssats för begravningsavgiften som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga begravningsavgiftsmedlen. Om dessa överstiger de preliminära begravningsavgiftsmedlen enligt andra stycket skall skillnaden betalas ut till kommunen. I motsatt fall skall skillnaden återbetalas av kommunen.

Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari andra året efter Prop. 2007/08:88
beskattningsåret. Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Följande remissinstanser har inkommit med yttrande

Myndigheter

Försäkringskassan, Handikappombudsmannen, Riksrevisionen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Statskontoret.

Kommuner

Arvidsjaurs kommun, Borlänge kommun, Borås kommun, Bromölla kommun, Flens kommun, Gullspångs kommun, Huddinge kommun, Höganäs kommun, Järfälla kommun, Karlsborgs kommun, Karlshamns kommun, Knivsta kommun, Kumla kommun, Laholms kommun, Landskrona kommun, Ljusdals kommun, Malmö kommun, Mariestads kommun, Markaryds kommun, Mjölby kommun, Norbergs kommun, Nordmalings kommun, Nybro kommun, Partille kommun, Salems kommun, Simrishamns kommun, Svenljunga kommun, Södertälje kommun, Tomelilla kommun, Trollhättans kommun, Trosa kommun, Umeå kommun, Vaggeryds kommun, Vaxholms kommun, Vänersborgs kommun, Äre kommun, Ärjängs kommun och Örebro kommun.

Kommunförbund

Sveriges Kommuner och Landsting, Kommunförbundet Stockholms län och Västsvenska Kommunförbundens samorganisation.

Handikapporganisationer

Handikappförbundens samarbetsorgan.

Instanser utöver remisslistan som yttrat sig

Kommunalförbundet Göteborgsregionen, Tingsryds kommun, Lomma kommun, Arjeplogs kommun, Lidingö kommun, Sävsjö kommun, Växjö kommun, Gnosjö kommun, Östra Göinge kommun, Osby kommun, Vetlanda kommun, Lycksele kommun, Perstorps kommun, Svalövs kommun, Sundbybergs kommun, Söderköpings kommun, Ovanåkers kommun, Värmdö kommun, Jönköpings kommun, Grästorps kommun, Arboga kommun, Helsingborgs kommun, Piteå kommun, Åstorps kommun, Kommunförbundet Skåne, Kungsbacka kommun, Ekerö kommun, Hörby kommun, VästKom och Stockholms kommun.

Instanser som beretts tillfälle att yttra sig men avstått från att yttra sig

Myndigheten för handikappolitisk samordning, Bergs kommun, Emmaboda kommun, Finspångs kommun, Forshaga kommun, Habo kommun, Härnösands kommun, Kiruna kommun, Kristinehamns kommun, Malungs kommun, Smedjebackens kommun, Vansbro kommun, Åtvidabergs kommun, Örkelljunga kommun och Övertorneå kommun.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hågglund, Björklund, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors

Föredragande: statsrådet Odell

Regeringen beslutar proposition 2007/08:88 Förändringar i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamhet